

MODE/CONCEPTUELE KUNST (ASSEMBLAGE)

VAK: ARTISTIEKE OPVOEDING • DUUR: 2 LESUREN

VAKGEBONDEN EINDTERMEN

- De leerlingen kunnen op een creatieve manier omgaan met afvalmateriaal.

Algemene doelen en de link met de vakoverschrijdende eindtermen vind je in de handleiding bij dit lespakket.

WERKWIJZE

De leerlingen maken een assemblage met afvalmaterialen uit verschillende omgevingen (school, station, park, bushalte, supermarkt,...). Ze krijgen hiervoor de keuze tussen: modeontwerp of conceptuele kunst. Het is de bedoeling dat de leerlingen met hun afval iets nieuw ontwerpen. Door de ontworpen assemblage worden dan ook de verschillen in zwerfvuil per omgeving duidelijk. Aan de hand van een opdracht rond assemblage wordt het onderwerp 'zwerfvuil' de klas binnengebracht en bespreekbaar gemaakt.

MATERIAAL/MEDIA

Verzameld zwerfvuil, kaartjes met de afbraaktijden (bijlage 1), pc/laptop met internetconnectie + projector en witte muur/projectiescherm, uitleg opdrachtkeuze (bijlage 3), hechtingsmaterialen en hechtingstechnieken voor elk groepje (bijlage 4)

LEGENDE

Antwoorden van de leerlingen in het blauw

VOORBEREIDING

Vraag de leerlingen om in groepjes op verschillende locaties zwerfvuil te verzamelen. Maak duidelijke afspraken over wie waar zwerfvuil zal verzamelen en hoeveel afval elk groepje moet verzamelen. Bijvoorbeeld:

- Groepje 1: De omgeving van de school
- Groepje 2: De omgeving van het station
- Groepje 3: De omgeving van het park
- Groepje 4: De omgeving van het bos
- Groepje 5: De omgeving van een supermarkt
- Groepje 6: De omgeving van een jeugdhuis
- Groepje 7: De omgeving van de bushalte voor de school
- (Groepje 7: De omgeving aan het strand)
- ...

Opmerking: Eventueel kan deze les ook georganiseerd worden in samenwerking met de gemeente, na bijvoorbeeld een opruimactie.

MODE/CONCEPTUELE KUNST (ASSEMBLAGE)

Lesbegin: zwerfvuil en afbraaktijden	
Doel: De leerlingen verwoorden hun mening over zwerfvuil. De leerlingen kennen de afbraaktijden van veel voorkomend zwerfvuil.	Materiaal: verzameld zwerfvuil, kaartjes met de afbraaktijden (bijlage 1), ppt, pc/laptop + projector en witte muur/projectiescherm
Werkvorm en/of organisatie: Vraaggesprek + spel via ppt	Tijd: 10 minuten

De groepjes leggen het zwerfvuil dat ze verzamelden op hun bank.

Je kan hierbij deze vragen stellen:

- Op welke plaats ben je zwerfvuil gaan zoeken?
- Wat ligt er allemaal op je bank?
- Heeft het lang geduurd voor je het zwerfvuil had gevonden?
- Hoe komt het zwerfvuil daar terecht, denk je?
- Zie je verschillen in soorten of aantallen zwerfvuil als je de locaties met elkaar vergelijkt?
Hoe komt dat volgens jou? Kan dit verholpen worden?
- Veroorzaakt je zelf ook wel eens zwerfvuil?
- Vind je zwerfvuil storend? Zo ja, wanneer/waarom?
- Raapt je zwerfvuil op om het in de vuilnisbak te gooien?
- Zou je iemand aanspreken als je ziet dat hij/zij afval op de grond gooit?

Afbraaktijden

Gebruik de PowerPointpresentatie om samen de afbraaktijden van zwerfvuil te ontdekken. Deel de 11 kaartjes met de afbraaktijd (bijlage 1) uit. In een kleine klas zal dit dus eerder een individuele opdracht zijn, in een grote klas kan je de leerlingen per twee laten nadenken. Toon de afbeelding en vraag de leerlingen om 'bingo' te roepen wanneer hun afbraaktijd kaartje bij de foto past. Spreek bijvoorbeeld af dat elke leerling/duo maximum drie keer 'bingo' mag roepen.

Meer info over de afbraaktijden van zwerfvuil vind je in de bundel met achtergrondinformatie bij dit lespakket. Merk hierbij zeker op dat plastic na vele tientallen of honderden jaren welgeleidelijk aan uit elkaar valt in minuscule deeltjes, maar nooit helemaal vergaat.

Lesfase 1: Zwerfvuil: wat gebeurt ermee en hoe kan je het voorkomen?	
Doel: De leerlingen weten wat er gebeurt met zwerfvuil. De leerlingen kennen tips om zwerfvuil/afval te voorkomen.	Materiaal: pc/laptop met internetconnectie + projector en witte muur/projectiescherm
Werkvorm en/of organisatie: Vraaggesprek	Tijd: 15 minuten

Vraag aan de leerlingen:

- Wat gebeurt er nu met ons zwerfvuil (behalve blijven liggen en langzaam verteren)?
Het wordt opgeruimd of het wordt door de wind meegenomen naar een andere plaats.

MODE/CONCEPTUELE KUNST (ASSEMBLAGE)

- Waar gaat ons zwerfvuil naartoe als het opgeruimd wordt door gemeentewerkers?
Naar de verbrandingsinstallatie.
- Waarom is dat jammer? Gaat al ons afval naar die verbrandingsinstallatie?
Nee, normaal gezien wordt enkel het restafval verbrand. Glas, papierenkarton, gft-ofpmd-afval wordt gesorteerd en gerecycleerd of hergebruikt.

Zie bijlage 2 voor meer informatie en voorbeelden.

- Hoe zit het met zwerfvuil in andere, armere landen?
Het afval blijft op vaak op straat liggen of het komt op een grote vuilnisbelt terecht.
- Hoe komt dat?
Afvalverwerking (ophaling, sorteren, recyclen) is duur.

Je kan hierbij (een fragment uit) volgende filmpjes tonen:

Filmpje: <http://www.youtube.com/watch?v=ktVukmP-sGs>

Filmpje: <http://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&v=-corYeJ7y8g&NR=1>

Stel volgende vragen aan de leerlingen:

- Wat zouden we kunnen doen om het zwerfvuil te vermijden?
Je afval in de vuilnisbak gooien of ervoor zorgen dat je onderweg geen afval moet weggooiden. Minderafval betekent immers ook minder zwerfvuil.
- Hoe kan je zorgen voor minder afval, en dus ook voor minder zwerfvuil?
Brooddoos, drinkbus, koekendoosje, stoffen zakdoek, ... gebruiken.

Lesfase 2: Assemblage	
Doel: De leerlingen kiezen voor modeontwerp of conceptuele kunst. De leerlingen maken een assemblage met zwerfvuil.	Materiaal: zwerfvuil, hechtingsmaterialen en hechtingstechnieken voor elk groepje (bijlage 4)
Werkvorm en/of organisatie: Groepswerk/assemblage maken	Tijd: 45 minuten

De leerlingen die samen zwerfvuil verzamelden op eenzelfde locatie, vormen een groepje.

Leg eerst uit dat jullie vandaag zwerfvuil toch een tweede leven zullen geven. Misschien kunnen jullie werken later wel tentoongesteld worden en zo anderen sensibiliseren.

Leg vervolgens klassikaal beide opdrachtkeuzes uit: mode of conceptueel (zie bijlage 3). Toon bij elke keuzemogelijkheid enkele voorbeelden en laat de leerlingen vervolgens een opdracht kiezen.

Geef de leerlingen een lijst met voorbeelden van technieken en hechtingsmaterialen (bijlage 4). Overloop deze lijst kort met de leerlingen.

Opmerking: Het is de bedoeling dat het zwerfvuil dat in een bepaalde omgeving verzameld werd, in eenzelfde assemblage verwerkt wordt. Zo kan je achteraf – bijvoorbeeld bij het tentoonstellen van de assemblages op school – duidelijk maken hoeveel en welk afval er waar gevonden werd.

MODE/CONCEPTUELE KUNST (ASSEMBLAGE)

Lesafsluiting	
Doel: De leerlingen evalueren elkaars werk. De leerlingen stellen kritische vragen bij het zien van andere assemblages. De leerlingen kunnen het concept achter hun assemblage verwoorden.	Materiaal: Assemblage van de leerlingen
Werkvorm: Klassikaal	Tijd: 30 minuten

Laat elk groepje hun assemblage voorstellen. Voorzie voldoende tijd om indien nodig het concept te verduidelijken. Bespreek vervolgens het idee/de assemblage met de klasgroep en vraag de leerlingen om elkaar zoveel mogelijk te evalueren.

Vergelijk zeker ook de verschillen in assemblages op basis van de verschillende locaties.

LEERLINGBLAADJES

EEN ZEE VAN PLASTIC! • BIOLOGISCH AFBREEKBAAR PLASTIC MAKEN

2 weken
0,5 jaar
1 - 5 jaar
3 jaar
1,5 - 50 jaar
5 - 10 jaar
10 - 20 jaar
20 - 25 jaar
1 miljoen jaar
90 jaar
1 miljoen jaar

WAAROM SORTEREN EN RECYCLEREN?

Vandaag worden een stuk meer verpakkingen geproduceerd dan 50 jaar geleden. Dankzij die verpakkingen blijven producten beter bewaard. Dat leidt tot minder verspilling en een verhoogde voedselveiligheid. Maar de vele verpakkingen moeten ook verwerkt worden, liefst met een zo klein mogelijke impact op het milieu. Sorteren en

recycleren van verpakkingsafval helpt om duurzaam om te gaan met natuurlijke grondstoffen, bespaart energie, gaat de opwarming van de aarde tegen én stimuleert de economie.

HET GROENE PUNT

U vindt het Groene Punt-logo op veel verpakkingen van producten die u dagelijks gebruikt. Het logo heeft een unieke en duidelijke betekenis. Het geeft aan dat de onderneming die het verpakte product op de markt brengt een financiële bijdrage levert aan de selectieve inzameling, sortering en recyclage van huishoudelijke verpakkingen.

Hoe de recyclage verloopt hangt af van product tot product!

WAT GEBEURT ER MET DE GERECYCLEERDE VERPAKKINGEN?

Gisteren nog huishoudelijke verpakkingen, vandaag typische gebruiksvoorwerpen uit het leven van iedere dag. Gerecycleerde producten zijn niet meer uit de moderne wereld weg te denken. Dankzij het systeem van selectieve inzameling, sortering en recyclage krijgen 93% van de verpakkingen die in België op de markt gebracht worden vandaag een tweede leven. Maar waar gaan al die gerecycleerde materialen nu precies naartoe?

LEERLINGBLAADJES

EEN ZEE VAN PLASTIC! • BIOLOGISCH AFBREEKBAAR PLASTIC MAKEN

Op onderstaande site vindt u leuke animaties over recycleren!

http://www.fostplus.be/sorting_and_recycling/Pages/Recycling_animations.aspx

Voorbeelden van recyclage:

- Van papier en karton kan nieuw papier en karton gemaakt worden.
- Metaal kan men opnieuw gaan smelten tot nieuw staal.
- Drankkartons worden gerecycleerd tot eierdozen, kaftpapier,...
- Isomo gebruikt men eerst om bepaalde zaken te beschermen. Achteraf kan men er zitzakken door opvullen.
- Pet-flessen worden gebruikt om pulls, t-shirts, tapijten,.... te maken.
- Mode: Freitag recycleert oude onderdelen uit vrachtwagens om hiermee nieuwe tassen te ontwerpen

Bron: http://www.fostplus.be/sorting_and_recycling/Pages/How_are_materials_recycled.aspx

1. MODE À LA LADY GAGA

De leerlingen ontwerpen met het zwerfvuil zelf een kledingstuk of een accessoire. Zo kunnen ze zelf een jurk ontwerpen maar ook handtassen, een zonnebril, juwelen,...

Een actueel voorbeeld is Lady Gaga.

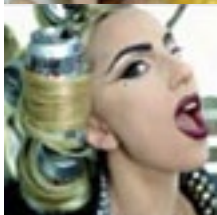
In haar clip van "Telephone" draagt ze een zonnebril gemaakt van sigaretten en blikjes in haar haren nemen de rol van krulspelden over.

Technieken:

- Plastic strijken waardoor er grotere oppervlakten plastic ontstaan.
- Zwerfvuil lijmen op een al bestaande vorm.

Telefoon geassembleerd tot een hoofddeksel.

Blikjes als krulspelden.

Laat de leerlingen voor de opdrachtformulering eventueel het clipje van Lady Gaga en Beyonce – "Telephone" zien:

<http://www.youtube.com/watch?v=EVBsypHzF3U&ob=av2n>

Stel hen na het zien van de clip volgende vragen:

- Welke 'speciale' kledingstukken zag je bij Lady Gaga?
- Wat voor bril droeg ze bij het begin van de clip?
- Waardoor waren haar krulspelden vervangen?
- Waaruit was haar blauwe hoed gemaakt?

LEERLINGBLAADJES

EEN ZEE VAN PLASTIC! • BIOLOGISCH AFBREEKBAAR PLASTIC MAKEN

Opdrachtformulering

We stellen ons vandaag even voor dat we modeontwerpers zijn die werken voor Lady Gaga. We hebben de opdracht gekregen om verschillende kledingstukken en/of accessoires te ontwerpen voor haar nieuwste videoclip. Lady Gaga wil graag dat we alles met zwerfvuil ontwerpen.

Enkele voorbeelden

Alle tassen van het hippe Zwitserse merk Freitag zijn gemaakt van gerecycled materiaal, namelijk gebruikte vrachtwagenbanden, autogordels, postzakken en fiets binnenbanden.

Van drankkarton naar portemonnee!
Met een gewoon drankkarton kan je in enkele minuten een portefeuille maken.
<http://www.youtube.com/watch?v=UWfm4uneVv4>

Een tas gemaakt van drankzakjes.

Een lamp gemaakt van wegwerplepels.

Tip:

Op onderstaande site vind je nog vele leuke ideeën om te gaan hergebruiken en recyclen!
<http://www.stylemegreen.be/blog/?tag=upcycling>

2. CONCEPTUELE KUNST

Bij conceptuele kunst draait het vooral om het concept.

De uitvoering is minder belangrijk dan het idee over de uitvoering, het concept dus. Het idee achter het werk is dus even belangrijk of zelfs belangrijker dan het werk zelf. Conceptuele kunst kan je dus ook wel een beetje 'ideeënkunst' noemen.

Het is dus de bedoeling dat je een assemblage samenstelt waaraan een sterk concept is verbonden.

De assemblage kan dan bijvoorbeeld ook in een bepaalde omgeving terug te vinden zijn, waardoor het concept sterker wordt. Denk aan een tentoonstelling op school, in het cultureel centrum of op de locatie waar het zwerfvuil gevonden werd. Hiervoor moet je uiteraard wel toestemming vragen en krijgen, anders wordt de kunst opnieuw zwerfvuil... Als het niet mogelijk is om het werk op een bepaalde plaats te laten staan, kan je het fotograferen.

Zorg dus zeker voor een sterk uitgeschreven/uitgetekend concept alvorens je begint met de assemblage.

Assemblage

Een assemblage is een geheel dat bestaat uit een aantal verschillende onderdelen. Het woord, dat afgeleid is van het Franse assembler, dat 'verzamelen' of 'samenvoegen' betekent, beschrijft ook de actie van het samenstellen. Bij een assemblage worden verschillende onderdelen bij elkaar gebracht, tot één geheel gevoegd, vergelijkbaar met een collage. Assemblage kan zowel tweedimensionaal als driedimensionaal zijn.

Opdrachtformulering:

We gaan een assemblage ontwerpen naar het idee van conceptuele kunst.

- Wat is conceptuele kunst volgens jullie?
Kunst waar het vooral om het concept draait
- Wat wordt er bedoeld met een concept?
Het idee, de achterliggende boodschap
- Wat is het belangrijkste in conceptuele kunst?
Het concept of het idee dat achter het werk zit is het belangrijkste (belangrijker of minstens even belangrijk als de uitvoering)
- Hoe ziet conceptuele kunst er volgens jou uit?
Iets waar je niet meteen een duidelijke vorm in herkent
- Heb je al eens een conceptueel kunstwerk gezien?

Vandaag gaan we met ons zwerfvuil een conceptuele assemblage maken.

Dit wil zeggen dat het idee/concept rond de assemblage belangrijker is dan de uitwerking.

- Wat is een assemblage?
Een soort collage in 3D

Een assemblage wil zeggen dat je verschillende materialen/delen met elkaar samenvoegt tot een nieuw geheel. (Het is net zoals een collage maar dan 3D)

De uitwerking is belangrijk maar het idee/concept waarom je het zo uitwerkt is belangrijker!

LEERLINGBLAADJES

EEN ZEE VAN PLASTIC! • BIOLOGISCH AFBREEKBAAR PLASTIC MAKEN

Voorbeeld:

John Chamberlain: maakt assemblages met autocarrosserieën. Met dit materiaal gaat hij op zoek naar een boeiende compositie (rekening houdend met gewicht, vorm, massa, kleur).

Het werk van Marcel Duchamp is een voorbeeld van conceptuele kunst. Hij nam een bestaand object en plaatste het omgekeerd. Het belangrijkste is dus niet het kunstwerk zelf (want het is kunstwerk op zich is een kant-en-klaar voorwerp) maar het idee, het concept.

Voorbeelden assemblage met afvalmateriaal:

De 15-jarige Brittany Harwood kreeg als opdracht op school 'iets te maken van gerecycleerd materiaal'. De Amerikaanse smolt een stapel vinylplaten en maakte daar deze sculptuur van.

Ook de Koreaanse kunstenaar Jean Shin moest van zijn platen af en maakte daar deze golf van, met de toepasselijke titel Soundwave.

Een paspop, wat computeronderdelen en heel veel televisieschermen. Geef het aan de Australische Anthony Haywood en hij maakt er de grootste dieren van.

De Indiase Subodh Gupta spaart al zijn blikjes, bakjes en koektrommels op en maakt daar deze metersgrote schedel van.

Het speelgoed van het zoontje van de Engelse Robert Bradford moest eraan geloven om deze snuffelende viervoeter temaken.

LEERLINGBLAADJES

EEN ZEE VAN PLASTIC! • BIOLOGISCH AFBREEKBAAR PLASTIC MAKEN

Deze zeven meter grote Weeeman is gemaakt van kapotte computers, ovens en andere huishoudelijke apparaten. Dit monster is te zien in de Engelse plaats Cornwall.

In de London Zoo kun je deze ijsbeer tegen het lijf lopen, gemaakt van plastic tasjes die in de dierentuin zijn weggegooid.

Ook in Londen en ook van plastic tasjes is deze vogel, getiteld Water bird.

De Wood and wire bird is een creatie van schoenveters, hout, glas, ijzer, en papier.

Meer info: http://www.cjp.nl/expo/redactioneel/item6270/Rotzooi_afval_en_troep.html

Hechtingsmateriaal

- Secondelijm
- Silicone
- Sisal touw
- Plakband
- IJzerdraad
- Wol
- Paperclips
- Tandestokers
- Lijmpistool
- Naaidraad
- Naald
- Nietjes
- Dubbelzijdige kleeftape
- Strijkijzer
- Bakpapier
- Schaar

LEERLINGBLAADJES

EEN ZEE VAN PLASTIC! • BIOLOGISCH AFBREEKBAAR PLASTIC MAKEN

Hechtingstechnieken

Naaïen	Met behulp van naaidraad en naald. Je kan ook andere soorten draad en een naald met een dik oog gebruiken. Zo kan je gaan naaien met wol, sisal touw,...	
Kleven	Soorten lijm voor verschillende soorten materialen. Plakband bestaat in alle soorten en verschillende groottes. Ook dubbelzijdige kleefband is zeer handig.	
Plastic strijken	Van stukjes plastic kan je een groter en steviger stuk maken door het te gaan strijken: Leg je plastic bij elkaar. Leg op je plastic een bakpapier of papier dat je gebruikt om strijkparels te strijken. Ga hier enkele keren over met je strijkijzer. Na een minuutje zal je zien dat het plastic in elkaar smelt. Laat daarna het plastic eventjes afkoelen.	
Weven	Door brik, blik,... in lange stroken te knippen/verdelen, kan je de lange stroken in elkaar weven. Hierdoor kan je ook een groter oppervlak maken.	
Knopen	Bepaalde delen aan elkaar vastknopen.	
Nieten	Met een kleine of grote nietjesmachine kan je gemakkelijk bepaalde zaken aan elkaar bevestigen door simpelweg tenieten.	
Andere	Door tandenstokers kan je bepaalde delen aan elkaar bevestigen door het 'aan elkaar' te prikken.	

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Assemblage> geraadpleegd op 17/03/2012

Afbeeldingen hechtingstechnieken:

Weven: <http://reneamb.wordpress.com/tag/weven> geraadpleegd op 20/03/2012

Afbeeldingen:

Klokhuis: <http://ksh.wikipedia.org/wiki/Datei:Klokhuis-001.JPG>

LEERLINGBLAADJES

EEN ZEE VAN PLASTIC! • BIOLOGISCH AFBREEKBAAR PLASTIC MAKEN

Propje papier: <http://stressmaster.nl/hoe-je-negatieve-echos-kunt-veranderen>

Sigarettenpeuken: http://www.vandaag.be/wetenschap/33450_45-biljoen-sigarettenpeuken-vervuilen-aarde-jaarlijks.html

Bananenschil: <http://www.opdetrap.nl/index.php?id=1035>

Metalen blikje: http://nl.123rf.com/photo_3799444_metalen-blikken-van-blik.html Plastic fles: <http://bijzonderbizar.blogspot.com/2010/11/levensgevaarlijk-plastic.html>

Plastic zak: <http://nl.dreamstime.com/royalty-vrije-stock-foto-s-grijze-plastic-zak-image15281558> Kauwgom: <http://www.ed.nl/regio/helmondstad/article5613969.ece>

Aluminium blikje: http://nl.123rf.com/photo_2859349_aluminium-blikje-met-druppels-water-gea-soleerd-op-een-witte-achtergrond.html

Frietbakje: <http://www.4xcellentparties.nl/c-559870/bakjes> Glazen fles: <http://www.kuurne.be/producten/glas-glasbollen> Allen geraadpleegd op 20/03/2012

Brik naar portemonnee:

<http://www.stylemegreen.be/blog/?tag=upcycling>

Tas Caprisonne:

http://www.preisvergleich.org/produktsuche/Capri-Sonne-Tasche_066ba4a6777441fb5ea1e9fb29ca8731/

Voorbeelden assemblage: http://www.cjp.nl/expo/redactioneel/item6270/Rotzooi_afval_en_troep.html Geraadpleegd op 22/03/2012